

РЕЦЕНЗИЯ

Върху представени научни трудове за участие в обявения в ДВ, брой 57/14.07.2017 г., конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” по професионално направление 3.7. Администрация и управление /Икономика и управление (управление).

Настоящата рецензия е написана на основание на Заповед на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски” - Благоевград № 1781/31.08.2017 г. за сформирание на научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академична длъжност „доцент” по професионално направление 3.7. Администрация и управление /Икономика и управление (управление), Решение на ФС на Стопански факултет - Протокол № 23/2808.2017 г., Решение на катедра „Мениджмънт и маркетинг”- Протокол № 8/26.06.2017 г., Списък на документацията и научните трудове, представени от кандидатката, Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав и заемане на академични длъжности в Югозападен университет „Неофит Рилски” - Благоевград.

Конкурсът за заемане на академична длъжност „доцент” по професионално направление 3.7. Администрация и управление /Икономика и управление (управление) е обявен за нуждите на катедра „Мениджмънт и маркетинг” на СФ на ЮЗУ – Благоевград. За участие в него е представил необходимите документи само един кандидат – гл. ас. д-р Мариана Николова Ушева. Кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент” е преподавател на основен трудов договор в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград.

Всички изисквания и срокове съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение и Правилника за заемане на академични длъжности и развитието на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград по конкурса са спазени.

1. Персонална характеристика на кандидатката:

Гл. ас. д-р Мариана Ушева е завършила с пълно отличие и червена диплома Филологическия факултет на Държавния педагогически институт в гр. Сиктивкар, Русия. След това продължава като редовен аспирант в Уралския педагогически университет в гр. Екатеринбург, където получава научна степен Доктор по философия и педагогика и придобива квалификация за педагог-изследовател.

Трудовият път на гл. ас. д-р Мариана Ушева е продължителен и разнообразен, но нейната основна цел винаги е била насочена към образователната и обучителна дейност. Трудова ѝ дейност е свързана с редица длъжности: Експерт по възпитателна работа и гражданско образование, Училищен психолог, началник на отдел Образование в общининска администрация гр. Благоевград и др. От 1993 г. тя работи и като хоноруван преподавател в ЮЗУ „Неофит Рилски” и в Колеж по туризъм в гр. Благоевград. От 2009 г. и до сега, след успешен конкурс, д-р Мариана Ушева заема академичната длъжност „Главен асистент” в катедра „Мениджмънт и маркетинг” на Стопанския факултет при ЮЗУ «Неофит Рилски».

Кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент” е провела редица специализации, свързани предимно с повишаване на преподавателските и управленските компетенции, в т.ч. в Централен институт за усъвършенстване на учителите - София, във Фондация „Отворено общество“ и Фондация „Отворено образование“, в Международната асоциация „Дебати“ и др.

Освен като преподавател и изследовател, д-р Мариана Ушева има богата консултантска и обучителна практика извън ЮЗУ и членува в научни дружества и

организации извън страната. Тя е ръководител и треньор по международен проект „Мостове за мир“, Член на Управителния съвет на българо-холандско дружество за приятелство, Член на Руската академия по естествени науки (секция „Икономически науки“), Член на организационен комитет за научни проекти към Института за кадрово развитие и мениджмънт и Научно-образователния център по изучаване и проектиране на професионални компетенции към Уралския държавен педагогически университет, Член на редколегии на рецензирани научни списания у нас и в чужбина, Член на съюза на икономистите в България, Нещатен експерт по управленска психология към българската камара по образование, наука и култура и др.

В стремежа си постоянно да подобрява квалификацията и компетенциите си, д-р Мариана Ушева, за периода 2005-2016 г. е участвала в 13 краткосрочни курса, удостоверени със сертификати. Тематично курсовете са свързани с актуални проблеми на управленската комуникация, умения за работа по подготовка, кандидатстване и участие в европейски проекти за финансиране на образователни дейности, с проблеми на системата за качество на университетското образование и неговото синхронизиране с европейските критерии, с проблеми за повишаване на квалификацията на преподавателите за приложение на интерактивни методи на обучение и др.

Като допълнение към практическия опит и неговото съчетаване с науката трябва да се посочи активната работа на кандидатката по 11 вътрешно университетски, национални и международни проекти.

Научните интереси на гл. ас. д-р Мариана Ушева са насочени предимно в областта на управлението, социално-психологическите аспекти на съвременния мениджмънт, в т.ч. позитивното лидерство и работата в екип, управлението на таланта, предприемаческата култура и бизнес етикета, предприемачеството и мотивационната нагласа на мениджърите. Нейната научно-изследователска дейност е свързана съдържателно с преподавателската ѝ работа, където тя насочва вниманието си главно към новите методи и подходи за активизиране на обучаваните да усвояват знанията, получават умения и изграждат компетенции, както и за тяхното приложение към потребностите на мениджърската практика.

В конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Мариана Ушева участва с 55 публикации, в т.ч. 7 монографии, 1 студия, 39 статии, 5 учебника и учебни пособия и 3 научни доклада. Списъкът на научните трудове е съставен в съответствие с възприетата стандартна класификация. Структурата на научните публикации разкрива концентрацията на кандидата както върху изследователската, така и върху учебно-преподавателската работа.

Доброто владение на руски и английски език дава възможност на кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент“ да участва активно в международни научни организации и научни изяви, както и да адаптира и пренесе полезните знания и добрите практики у нас.

2. Количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската работа

Гл. ас. д-р Мариана Ушева изпълнява своите преподавателски ангажименти в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград. Освен това тя чете лекции и води семинарни занятия в Колежа по туризъм в гр. Благоевград. Нейната преподавателска работа трябва да се разглежда и оценява в четири направления: лекционни курсове и учебни програми за бакалавърско и магистърско обучение; издадени учебници и учебни пособия за обучение на студенти, работа със студенти-дипломанти; организация, провеждане и участие в обучения в следдипломна квалификация и други обучения за повишаване компетенциите на работещи в различни предприятия и организации.

Лекционната дейност на гл. ас. д-р Мариана Ушева е богата и разнообразна. Тя съответства на появилите се нови изследователски направления, свързани с управленската психология, предприемаческата култура, бизнес етикета и психологическите елементи в работата на мениджърите, както и с настъпилите промени в потребностите на мениджърската практика по отношение на управлението на човешките ресурси, поведението на потребителите, управлението на продажбите и бизнес логистиката. Тя е разработила лекционни курсове с принадлежащите им учебни програми и материали за семинарни занятия по „Психология на управлението“, „Управленски бизнес етикет“, „Управление на таланта“, „Поведение на потребителя“, „Дистрибуционна политика“, „Управление на продажбите и бизнес логистика“, „Управленски умения“. Важен елемент от преподавателската работа на гл. ас. д-р Мариана Ушева е разработването на мултимедийни презентации на посочените лекционни курсове с въпросници, тестове за самооценка, изпитни тестове и креативни задачи за самостоятелна работа. Освен това тя е провеждала и семинарни занятия по дисциплините „Основи на управлението“, „Планиране и прогнозиране“, „Бизнес планиране и контрол“ и др.

Разнообразието на лекционните курсове, показва нагласата ѝ да реагира бързо и да откликва на потребностите на студентите и на управленската практика, както и на новите тенденции в развитието на научните знания от началото на 21 век.

През своята практика като главен асистент, кандидатката за заемане на длъжността „доцент“ е участвала в разработването на нови и актуализиране на действащи учебни планове на специалностите от професионални направления „Администрация и управление“ и „Икономика“ за ОКС „бакалавър“ и ОКС „Магистър“, участвала е в подготовката и разработването на доклади за акредитация, а понастоящем е отговорник по качеството за катедра „Мениджмънт и маркетинг“.

В центъра на преподавателската работа на гл. ас. д-р Мариана Ушева е подготовката на учебници и учебни пособия. За участие в конкурса тя е представила три самостоятелни учебника – Управленски бизнес етикет, Поведение на потребителя и Управление на продажбите и бизнес логистика и едно учебно ръководство с общ обем от 897 стр. и 15 стр. участие в колективен учебник по Планиране в сферата на икономиката. Доказателство за качеството на учебника „Управленски бизнес етикет“ е номинацията с Диплом на Руската академия по естествени науки.

Учебниците на гл. ас. д-р Мариана Ушева съдържат много елементи от нейната изследователска работа, която тя успешно съчетава с преподаването. Те съдържат много примери от практиката, което ги прави особено полезни за студентите, защото им дават възможност да осмислят връзката между науката и реалността.

За окончателното оформяне на преподавателския профил на гл. ас. д-р Мариана Ушева, трябва да се посочи и нейната активна извънаудиторна работа със студентите, както и научното ръководство на дипломанти. Тя е била научен ръководител на 22 дипломанти от специалностите Стопанско управление и Маркетинг, получили отлични оценки на защитата на дипломната си работа, рецензент на 60 дипломни работи от посочените специалности, научен ръководител на 4 отбора от студенти, участвали в международна научно-практическа конференция „Младежта и управлението през 21 век“, академичен наставник на 20 студента по Проект BG 051PO001-3.3.07-0002 „Студентски практики“. Понастоящем е научен ръководител и на един докторант.

За качеството на преподавателска работа на гл. ас. д-р Мариана Ушева, важно значение има и активното участие в проекти, свързани с реалната практика на управлението на бизнес организациите и ролята на човешкия фактор в утвърждаването и развитието им. Тя е активен преподавател, който организира и провежда обучителни семинари и курсове с действащи мениджъри и мениджърски екипи. Връзките с

практиката правят нейните лекционни курсове интересни и близки до реалността на мениджмънта.

Обобщаващата ми оценка за цялостната учебно-преподавателска работа на гл. ас. д-р Мариана Ушева като академичен преподавател, автор на учебници и учебно ръководство, на учебни програми, ръководител на дипломанти и студентски екипи, е, че тя отговаря по количество и по качество на нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2. Количествена и качествена оценка на научно-изследователската работа

Представените за рецензиране научни трудове на гл. ас. д-р Мариана Ушева могат да се групират условно в три направления:

- нови тенденции в мениджмънта, ролята на лидерството и управлението на таланта (публикации № № 1,2,4,5,14,15,17,18,20,26,28,34,35,45,51,53);
- управление на поведението на потребителя, управление на продажбите и бизнес логистиката (публикации № № 3,7,21,22,32,48,49,50,52);
- учебно-педагогическата дейност и други текущо възникващи мениджърски проблеми, на които авторката откликва своевременно (публикации № № 6,16,19,27,29,30,33,36,37,38,43,46,47,48,50,53).

В центъра на нейната публикационна дейност са монографиите, от които три са самостоятелни с общ обем 1000 стр. и четири участия в колективни научни трудове на чужд език. Монографиите „Позитивно лидерство“ и „Управление на таланта“ могат да се разглеждат като две части на хабилизационен труд за ефективно управление с акцент върху концептуалните изследвания за позитивното лидерството, умението за работа в екип и ролята на таланта за повишаване резултатността на мениджмънта. Изследванията и в двете монографии са новост за българската наука. Освен в теоретичен аспект, авторката разглежда и практико-приложните аспекти на позитивното лидерство в системата на съвременните отношения в работната среда и самостоятелното значение на управлението на таланта, като специфична функция на новия мениджмънт в условията на засилваща се глобализация и търсене на висококвалифицирани кадри. Това определя значимостта на постигнатите резултати и нагласата на кандидатката за академичната длъжност „доцент“ да открива актуални проблеми и да работи за тяхното решаване.

Второто направление в научно-изследователската работа на гл. ас. д-р Мариана Ушева е свързано изучаване на въпросите на поведението на потребителя, продавача и търговеца, реализацията на покупките и осигуряване на лоялни потребители, които да се връщат за следващи покупки. Водещо значение в тази група има монографията „Мърчандайзинг – управление на поведението на потребителя и купувача“. Тя се използва и като учебно пособие за студенти, които изучават учебни дисциплини, свързани с управлението на поведението на потребителя. В нея се разглежда същността на съвременните маркетингови концепции, практиките на организацията на управлението на поведението на потребителя, разпространението на политиката на насърчаване на потребителите, ценовата и продуктова политика на фирмата. Тези взаимоотношения са приоритет на всяка организация, защото са сложни и трудно предсказуеми, но от тяхната организация зависи успеваемостта на фирмата.

Третото направление обхваща предимно публикации, свързани с учебно-педагогическата дейност и други текущо възникващи проблеми. Обзорът на тези публикации показва, че авторката им има сериозно отношение към рационалния педагогическия подход на преподаването и го определя като важно условие за мотивацията на студентите и усвояването на знанията. Доброто познаване на чуждестранните иновативни методи и подходи в преподаването дава възможност на гл.

ас. д-р Мариана Ушева да ги адаптира според нашите национални особености и равнището на подготовка на студентите и да ги използва за повишаване на мотивацията им за учене.

Обобщаващата ми оценка за цялостната научно-изследователска работа на гл. ас. д-р Мариана Ушева е, че тя отговаря по качество и по количество на нормативните изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“, защото засяга значими научно-теоретични и съществени практико-приложни проблеми на мениджмънта с акценти върху позитивното лидерство, изучаването и управлението на таланта и съвременните методи и подходи за преподаване на знания.

Научните публикации се отличават с аналитичност, логическо изложение, иновативни изследователски подходи и коректност по отношение на използваните литературни източници.

3. Основни научно-теоретични и научно-приложни постижения

Гл. ас. д-р Мариана Ушева е представила Справка за приносите, които е структурирала в девет раздела, като е конкретизирала и номерата на съответните публикации. Споделям съдържанието на дефинираните от авторката постижения, но имам някои забележки:

Първо. Работата на всеки университетски преподавател по принцип е свързана с две основни групи дейности – научно-теоретични (изследователски), научно-приложни (свързани с практиката и преподавателската дейност). Затова би трябвало приносите да бъдат структурирани според тези групи.

Второ. Посочените приноси под номер 1 и 2 имат определено иновативен характер за нашата наука, но те се отнасят до различни аспекти на позитивното лидерство и затова биха могли да се обединят.

Научните постижения са лично дело на кандидатката за заемане на академичната длъжност „доцент“, която е утвърден и уважаван преподавател и добър изследовател.

4. Отразяване на научните публикации по конкурса в националната и чуждестранна литература, награди и рецензии

От представената в документацията Справка за цитирания на научните трудове на гл. ас. д-р Мариана Ушева за периода 2009 – 20016 г. се установяват общо 39 цитирания, от които 15 в български и 24 в международни източници. Преобладаващите цитирания от автори в чужбина потвърждават актуалността и качеството на изследваните проблеми. Те са и доказателство за признанието на резултатите от изследователската работа на кандидатката за „доцент“ от страна на български и чуждестранни учени.

Освен според броя на цитиранията, оценка за популярността и качеството на научните изследвания, учебниците и обучителната работа може са направи и от получените награди и международни признания, в т.ч. Диплом на лауреат на Всерусийската изложба на учебно-методически издания за учебника „Управленски бизнес етикет“, Диплом II степен в номинацията „Функционален мениджмънт“ за монографията „Мърчандайзинг – управление на поведението на потребителя и купувача“ за участие в изложба на научни и методически издания по мениджмънт и икономика, благодарствено писмо от Института за кадрово развитие и мениджмънт към Уралския държавен педагогически университет за подготовката на студенти за участие в научно-практическа конференция на тема „Младежта и управлението през XXI век и др., и наградата за цялостен принос за качествена научна продукция – фундаментални

и практико-приложни изследвания, образователни програми и учебно-методически издания – Златен медал „Европейско качество“ от РАЕ, Русия.

Гл. ас. д-р Мариана Ушева е автор на пет рецензии на статии в реферирани списания в България и в чужбина, на един учебник по Маркетинг и на една дипломна работа в чужбина.

5. Препоръки и бележки

Обзорът на представените за рецензиране научни публикации по конкурса разкрива, че е целесъобразно да се направят някои препоръки и бележки, с цел подобряване на бъдещата изследователска и преподавателска работа. Като по-съществени могат да се посочат следните:

- целесъобразно е известно стесняване периметъра на изследванията, за да се концентрират изследователските усилия върху ограничен кръг проблеми, все още недостатъчно разработени у нас, например, върху позитивното лидерство и управлението и развитието на таланта;

- да се активизира участието в научни конференции у нас и в чужбина, защото в списъка с цитиранията, чуждестранните позовавания доминират над националните, но в научните публикации са представени само три научни доклада.

Посочените препоръки не намаляват стойността и значимостта на цялостното научно творчество на гл. ас. д-р Мариана Ушева.

Заклучение:

Личните ми впечатления от гл. ас. д-р Мариана Ушева са като отговорен, възискателен и коректен човек, който работи упорито и целенасочено за повишаване на професионалните си компетенции и използване на нови активизиращи методи и подходи в преподавателската работа.

Запознаването с документацията и с трудовете на гл. ас. д-р Мариана Ушева ми дава основание да твърдя, че са изпълнени всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Р. България и Правилника за неговото приложение в ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград.

Затова препоръчвам с убеденост на Председателя и на уважаемите членове на научното жури да предложат на ФС на Стопанския факултет на ЮЗУ, гл. ас. д-р Мариана Ушева да бъде назначена на академичната длъжност „доцент“ в катедра „Мениджмънт и маркетинг“ на факултета.

25.09.2017

София

Подпис:

(проф. д-р Румяна Нейкова)